

УДК 929.52Копистинський"15/17"

Ігор СМУТОК
(Дрогобич)

КОПИСТИНСЬКІ У ПЕРЕМИШЛЬСЬКІЙ ЗЕМЛІ В XVI–XVIII ст.: ГЕНЕАЛОГІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

Копистинські з с. Копистно Перемишльської землі – один з півсотні родів руської шляхти, котра замешкала на південному сході вказаної землі біля витоків р. Дністра, Стрия, Стрвяжу й становила певну соціальну групу з виразними ознаками окремішності в шляхетському середовищі. Дослідження історії одного з таких родів на прикладі Копистинських дозволяє висвітлити не тільки суто генеалогічні аспекти, а й проаналізувати демографічні та соціальні фактори, характерні для руської шляхти Перемишльщини¹.

Вивчення історії роду Копистинських безпосередньо або опосередковано здійснюється від XIX ст. На сьогодні цей науковий доробок складається з досліджень генеалогічного характеру, розміщених у численних довідкових виданнях польських гербівників. Як правило, це лаконічні відомості, що інформують про окремих представників родини. Найбільш розлога стаття про Копистинських міститься у виданнях А. Бонєцького та С. Уруського. Загалом, дані з гербівників, навіть найбільш докладні, не реконструюють родоводу Копистинських². Окремо до цієї тематики звертався С. Пашин у своїй праці про перемишльську шляхту XV ст.³ Оперта на опублікованих століття тому актах перемишльського земського і гродського судів XV ст., вона дублює інформацію про Копистинських, у свій час опрацьовану А. Бонєцьким.

Другу групу складають різноманітні праці, присвячені історії Церкви, культурно-релігійного відродження в Україні XVI–XVII ст., автори яких не оминають своєю увагою двох відомих діячів того часу: Михайла Копистинського, перемишльського єпископа (1591–1609) та Захарію Копистинського, архімандрита Києво-Печерської Лаври. Відтворюючи біографічні дані про походження вказаних осіб, дослідники, як правило, коротко зазначають приналежність обох до шляхетського роду з Перемишльщини та пробують з'ясувати найближче родинне оточення обидвох. Такі спроби жодним чином не оперті на архівні пошуки, а обмежуються запозиченнями відомостей у своїх попередників. Як наслідок, введені у свій час у науковий обіг А. Прохаскою дані про Михайла Копистинського та його родину і предків впродовж цілого століття некритично використовуються наступними поколіннями істориків практично без змін і доповнень⁴.

Історія родини Копистинських до початку XVI ст. на сьогодні відома завдяки працям А. Бонєцького і С. Пашина й немає потреби докладно на цьому зупинятися. Варто лише коротко зазначити, що протопластом роду був Йосиф Бідун. Після нього через кілька десятиліть власниками с. Копистна були: Хан (1438–1443), Малюк (1442–1443), священник Грицько (1438–1472). Малюк мав трьох синів. Це були Андрій (1443–1465), Сенько (1448–1450 – покійний 1462) і Оначко (1462–1472 – покійний 1493). Їхніми сучасниками були четверо братів: Пашко (1472–1473), Йосип (1469–1495), Кузьма (1484–1505) і невідомий на ім'я четвертий брат. Ім'я їхнього батька невідоме. До цього ж покоління Копистинських належали: Манько (1472–1474), Костко (1472), Іванко (1466–1472), Івашко (1466–1479). Джерела не повідомляють, в яких родинних зв'язках вони перебували з синами Малука та згаданими чотирма братами, як зрештою і між собою⁵. Так виглядає родовід Копистинських на підставі даних, отриманих з опублікованих актів Перемишльського гроду та земського суду, що охоплюють період від 1430-х років до 1505 рр.

Опрацювання неопублікованої частини перемишльських гродських та земських актів, що датується 1505–1782 рр. дозволяє уточнити та продовжити реконструкції роду Копистинських.

Отже, у першій чверті XVI ст. власниками с. Копистна були:

- Кузьма, попередньо згаданий як один з чотирьох братів Копистинських, що жили в останній третині XV ст.

- Стецько, Васько, Марець Заблоцькі, сини Занка Заблоцького і Анни Копистинської, внуки згаданого Оначка Копистинського.

- Іван Бречка з братом Грицьком Дидичкою Копистинські.

- Прокіп Копистинський. Згадується кілька разів у 1523–1524 рр.⁶ Він єдиний, хто не мав дітей, або вони, принаймні, невідомі.

Кожен із вказаних власників Копистна, окрім Прокопа, мав прямих нащадків, що витворили одне або кілька відгалужень Копистинських, відомих у XVI–XVIII ст. Розглянемо їхню історію докладніше.

Копистинські у XVI – на початку XVII ст.

1. Кузьма Копистинський помер між 1508 і 1519 рр., залишивши чотирьох синів та дочку від другого шлюбу. Всі четверо – Васько, Івашко, Сенько і Михайло – з'являються в документах вперше під 1523 р., на той час вони провадили судову суперечку з Марушою, дружиною Яцька Одрехівського за якісь спірні землі у Копистні⁷.

Михайло помер найраніше. Його частка у 1539 р. стала предметом судового процесу між Васьком, Івашком і Сеньком з одного боку, та сестрою Марухною, одруженою з представником роду Добрянським, з іншого боку⁸. Можливо, саме його дочкою була Федя, дружина Леся Копистинського, яка у 1568 р. відступила усі свої маєтки синам Івану і Лазару⁹.

Сенько, одружений з Ганною, дочкою Давида Яворського, у 1546 р. заставив Миколаю Жолтовському свого підданого в Копистні за 20 гривень¹⁰. Після цього в перемишльських актах він не з'являється. Його єдина дочка Анна одружилася з Васьком Ільницьким Скобичем. У 1557 р. вона квітувала своїх двоюрідних братів Йоська і Федька Васьковичів з батьківських і материнських маєтків¹¹.

Івашко, упродовж 1530–1540-х рр. активно провадив майнові справи з самбірською шляхтою, тримаючи у заставі маєтки у Ільнику, Турйому, Комарниках, Жупаньому, Турці тощо¹². Він помер між 1554 і 1556 рр.¹³ Івашко мав дочку Катерину, одружену з Калином Ільницьким¹⁴.

Васько, четвертий син Кузьми, прожив довге життя й помер між 1567 і 1571 рр.¹⁵ У нього була дочка Марухна, одружена з о. Карпом, священиком с. Рогізно, та двоє синів – Йосько (Юсько) і Федько¹⁶. В перемишльських актах вони обидва, як і батько, зветься Кузьмичами¹⁷.

Таким чином, родову лінію від Кузьми Копистинського продовжили двоє синів Васька.

Йосько (Юсько) Копистинський, мабуть, старший син, вперше з'являється у 1538 р. у судовій суперечці з Йозефом Комарницьким з приводу якихось вкрадених речей¹⁸. До середини 1570-х років його ім'я неодноразово зустрічається в перемишльських актах. Востаннє – у 1575 р., коли Грицько Терлецький Іванкович заставив йому дворище у с. Терло за 100 зл.¹⁹

Федько Копистинський, мабуть, досягнув повноліття щойно у 1547 р. Саме тоді батько відступає йому частину маєтку с. Копистна, одночасно Федько одружується з Марухною, дочкою старосільського міщанина та орендатора старосільських королівських жуп²⁰. Проживши майже шість десятиліть, Федько помер наприкінці 1580-х рр. Принаймні востаннє він з'являється у 1584 р., даючи свою згоду сину Яхну на одруження з Анною, дочкою Лазаря Копистинського²¹.

Йосько і Федько мали відповідно четверо і троє синів та по одній дочці.

Дітьми Йоська були: Васько (1573–1586), Демко (1572–1591), Іванко (1577), Федько (1581–1586). Дочка Марухна стала дружиною якогось Глібка, міщанина з Дубецька (1580)²². Від імені батька їх усіх ще звали Йоськовичі (Юськовичі, Юськов'ята, Йосков'ята).

Іванко, ймовірно, помер у молодому віці або назавжди залишив Перемишльщину наприкінці 1570-х років. Єдина згадка про нього датується 1577 р., саме тоді він набув якусь земельну власність у с. Росохах від Грицька Терлецького Шимковича²³. У судовому процесі з приводу вбивства Лазаря Копистинського початку 1580-х років його ім'я вже не фігурує. Нашадків Іванко не залишив. Так само не було дітей і у Демка Йоськовича. Хоча він мав дружину на ім'я Ксеня²⁴.

Васько Йоськович мав сина Павла, званого ще Васькович. Його дружиною була якась Фенна. Павло посідав певний час уряд віцерегента Перемишльського гроду²⁵. Це саме той Павло, про якого у своїй посвяті Памво Беринда писав, як про “мужа переважного, добродійного..., який уже вдруге в татарах полонеником є... він не на приватних, але на службах Річі Посполитої, на публічних війнах у ротах кварцяних із витратою кошту і значно служив, а потрапив у полон у волохах з іншими численними вельможними у той час, коли і гетьман великий коронний Станіслав Жолкевський із немалим військом року 1620 поліг”²⁶. Нашадків по чоловічій лінії Павло не мав. Під 1616 р. перемишльські гродські акти повідомляють про двох його дочок Фенну та Марухну. Остання на той час вже була заміжною за Станіславом Яновським²⁷.

Нарешті, Федько Йоськович, одружений з Марією Добрянською Манківною, залишив троє синів²⁸: Олександра, що започаткував окреме відгалуження Копистинських, осілих у XVII–XVIII ст. у Бориславі та Попелях й про якого йтиметься нижче; Васько, згаданий єдиний раз у 1618 р.²⁹; Грицько (1610–1612). Про останнього так само вкрай мало інформації, натомість більше відомо про його єдиного

сина Василя, який рано постригся в ченці та повністю посвятив себе церковним справам. В різний час він був: ієромонахом в Уневі (1612–1613), ігуменом в Ліцьку (1623–1624), ігуменом Перемишльського монастиря святої Трійці (1625–1631), ігуменом монастиря в Топільниці (1641), ігуменом монастиря в Попелях (1647)³⁰. Василь згадується в посвяті Памва Беринди, складеної для Теодора Копистинського та уміщеної до видання “Бесіди святого Іоанна Златоустого та 14 послань святого апостола Павла” (Київ, 1623)³¹.

Племінниками Йоська, а відповідно синами Федька, були Михайло, перемишльський єпископ, Грицько, Яхно та Іван³².

Михайло Федькович, старший з-поміж братів, на 1574 р. вже був повнолітнім, тобто мав якнайменше 24 роки. З середини 1570-х і до початку 1590-х років його ім'я неодноразово зустрічається на сторінках перемишльських актів. Він або позичає певні суми, або сам виступає позичальником, тримає у заставі маєтки та сам заставляє земельну власність. Учасниками його майнових справ виступають найближчі родичі та інші Копистинські, Брилинські, що володіли нерухомістю у Копистні, Літинській, з якими Михайло перебував у родинних стосунках та Терлецькі, оскільки майбутній перемишльський владика володів частками у їхньому родинному гнізді сс. Терлі та Любохові³³. Дружиною Михайла стала Анна, дочка Михайла Літинського, у 1575 р. він отримав за нею посаг у розмірі 300 зл., які записав на половині своїх маєтків³⁴.

Від цього шлюбу Михайло мав трьох синів та дочку. Марія, так звали єдину відому за тогочасними документами дочку перемишльського владика, двічі виходила заміж. Спочатку її чоловіком став Стефан Чернецький Ляшович, власник частки в с. Маткові та посесор вїтвства у с. Сможе Самбірського староства. У 1607 р. Марія вже була вдовою. Вдруге вона вступила до шлюбу з Миколаєм Вонжем (Waż) та повторно стала вдовою десь перед 1643 р. Після цього її ім'я більше не згадується, ймовірно, вона померла незабаром після смерті другого чоловіка³⁵.

Старшим сином перемишльського владика, ймовірно, був Андрій. У 1600 р. він одружився з Анною, дочкою Федька Турянського Бучича, отримавши за дружиною посаг у розмірі 500 зл. та записавши цю суму на половині своїх маєтків³⁶. У посвяті Памви Беринди його ім'я відсутнє, оскільки Андрій помер між 1610–1612 рр., залишивши двох малолітніх дітей³⁷.

Другий син – Теодор Михайлович. Це, власне, та особа, котрій Памво Беринда склав посвяту³⁸. Теодор на 1603 р. вже був одружений з Катериною, дочкою Грицька Ступницького³⁹. Його маєтки зосереджувалися у с. Гординя і Секерчиці, тому впродовж першої третини XVII ст. він тісно пов'язаний з місцевою шляхтою – Гординськими, Городиськими, Ступницькими тощо. Помер Теодор десь у 1630-х рр. Памво Беринда про нього писав: “що в Німецькій та Угорській стороні, де сім років у рицарській ділі провів, особливо в Німцях та Уграх, в ротах цісаря Родольфа жовніром служив, де дільно собі, за Божою поміччю, чинив із татарами та турками, герці зводячи і поєдинки щасливо чинячи”⁴⁰. Ймовірно, його сином був Іван Копистинський, котрий у 1642 р. квітнував Семіона Гординського за повернуті 80 злотих та тримав у заставі якісь маєтки у Секерчицях⁴¹.

Гермоген (Йордан) – третій син перемишльського владика – разом з братом володів земельними частками у с. Гординя і Секерчиці. Він помер між 1617–1625 рр. З судової суперечки у 1625 р. між дітьми перемишльського владика, зокрема, між Марією з одного боку та Теодором і дітьми покійних Андрія і Гермогена – з іншого, з'ясовується, що у Гермогена була дочка Анастасія та покійний на той час син Данило⁴². У посвяті Памво Беринда характеризує його як “...добродітного і удатного мужа ... ще через так звані свої рицарські справи булаву ротмістра одержав, і як старанно та пристойно Речі Посполитій usługуючи, вік свій провадив...”⁴³

Грицько Федькович, брат Михайла, перемишльського владика, в документах зветься Федьковичем або Федьковичем Кузьмичовичем⁴⁴. Він одружився з Лукією, дочкою Івашка Ритаровського (1579)⁴⁵. Грицько прожив до 1609 р., пізніших відомостей про нього немає⁴⁶. Від цього шлюбу народився Захарія, архімандрит Києво-Печерської Лаври (1624–1627) та Іван. Останній у перемишльських актах відсутній. Про нього дізнаємося з судової справи навколо спадку по смерті Захарії, що точилася у 1630–1640-х рр. між Петром Могилою та Карлом, Каспером і Василем Копистинськими, синами Івана⁴⁷. З неї відомо, що на 1630 р. Іван був небіжчиком.

Юхно Федькович, як і брати, з'являється на сторінках перемишльських актів у 1570-х рр., а востаннє згадується у 1613 р.⁴⁸ Його дружиною була Анна, дочка Лазаря Копистинського (1584)⁴⁹. Про єдиного сина Юхна, званого Іван, важко сказати щось напевне, оскільки у першій половині XVII ст. серед Копистинських трапляються одночасно кілька носіїв такого імені. Достеменно відомо те, що Іван мав єдину дочку Софію (1641–1667), одружену з Іваном Нанівським, власником частини с. Угерців⁵⁰.

Іван Федькович, відомий лише з посвяти Памви Беринди, де говориться про “його милість пана Івана Копистинського, рідного брата єпископового. . . , який на дворах чотирьох королів польських при Вельможних був і служив і в чужих землях рицарським ділом забавлявся”⁵¹.

Окремі відгалуження серед Копистинських у XVI–XVIII ст. витворили сини Занька Заблоцького – Стецько, Васько, Марець. Як вище зазначалося, його дружиною стала Анна Копистинська, дочка Оначка та внучка Малука Копистинських. Ймовірно, жоден з трьох синів Малука не мав нащадків чоловічої статі, тому його частка с. Копистна опинилася в руках Заблоцьких. Твердження С. Пашина, ніби то Стецько, Васько і Марець були синами Левка Копистинського і Фемки Заблоцької, безпідставні. Судовий запис 1505 р. чітко вказує на те, що брати успадкували свою частку у Копистні по материнській лінії (“Steczko, Vasko, Marthysz heredes de sorte maternali in Copyszna”)⁵².

Нашадки Занька певний час залишалися землевласниками одночасно у Копистні на Заболоті. Втім, вже за життя його синів відбувається розмежування, яке полягало в тому, що старші – Стецько і Васько – основним місцем осідку обирають Копистно, натомість молодший брат Марець продовжував мешкати в батьківському маєтку. Відповідно, Стецько і Васько, а також їхні спадкоємці, частіше йменуються Копистинськими, а Марець – Заблоцьким.

Стецько помер перед 1520 р. Його немає серед братів, котрі у тому ж році квітували сестру Фенну, одружену з Петрашем Мельновським з батьківських і материнських маєтків⁵³. Про його дітей та дружину нічого не відомо. Можливо, дочкою Стецька була Настасія (1530–1532), одружена з Дмитром Татомировичем, землевласниця у Копистні і Заболоті⁵⁴.

Васько залишався живим ще у 1520 р. Його дружиною була Федька з роду Копистинських (1520)⁵⁵. На жаль, ім’я її батька невідоме. Від цього шлюбу Васько мав трое дітей: Олену, одружену з Климом Яворським Олександровичем (1539)⁵⁶, Костя і Леся.

Кость Копистинський (1536–1558) відомий з 1536 р. У цьому році його дружина Федька, дочка Клима Літинського, зреклася своїх прав на батьківські та материнські маєтки⁵⁷. У 1553 р. він востаннє виступає у справі несплати боргу своєму брату Лесюві у розмірі 500 зл.⁵⁸ А під 1558 р. перемишльські акти однозначно вказують на те, що Кость був покійником⁵⁹. Його спадкоємцями стали четверо синів – Федір, Іван, Стецько, Грицько та дві дочки – Анастасія, одружена з Ігнатком, королівським підданним з с. Гуйсько (1571) та Марухна, одружена з Ярошем Літинським Пістокоровичем (1571)⁶⁰.

Федір Костьович, ймовірно, помер рано або в молодому віці залишив Перемишльщину. Про його існування відомо з кількох судових скарг, внесених до Перемишльського гроду у 1580 і 1582 рр. “Петром, сином покійного Федора Копистинського, власника частки у Заболоті” з приводу завданих йому тілесних ушкоджень Петром Крачковським та підданими з с. Княжполе⁶¹.

Іван Костьович вперше згадується у 1558 р. у скарзі Ілька Копистинського з приводу побиття останнього⁶². У 1571 р. він разом з братами сплатив посаг своїм двом сестрам⁶³. Незабаром, перед 1574 р., Іван помер, залишивши дружину вдовою та чотирьох малолітніх дочок – Фенку, Анну, Настасію та Кулину. Їхніми майновими справами в якості опікуна зайнявся Грицько Костьович⁶⁴. На жаль, про долю Іванових дітей нічого не відомо. Можливо, вони присутні серед тих кількох осіб кінця XVI ст., котрих важко ідентифікувати та прив’язати до решти Копистинських. Наприклад, дружиною Гриця Терлецького Петровича була якась Анна Копистинська (1598)⁶⁵, Петра Кречковського – Гася Копистинська (1590)⁶⁶.

Стецько Костьович двічі виступає в перемишльських актах. Спочатку у 1570 р. разом з братами він сплатив 80 зл. Олехну Літинському, а через рік, так само з братами, сплачує посаг сестрам⁶⁷. Поза тим жодних відомостей про цю особу немає.

Грицько Костьович, мабуть, найбільш упізнаваний з-поміж братів, ледве не щороку згадується на сторінках перемишльських актів впродовж 1571–1585 рр. Його дружиною була Анна, дочка Рафаеля Броського (1581)⁶⁸. Ймовірно, дітьми саме цього подружжя були Анна, віддана за Миколая Новошицького (1592) та Гася – за Олександра Боярського Федоровича (1591)⁶⁹.

Про наступні покоління Копистинських Костьовичів збереглися вкрай непевні відомості. 1610 р. якийсь Михайло Копистинський Костьович квітнував Андрія Старявського з суми у розмірі 220 зл., а через 5 років той самий Михайло звинувачував у побитті та наїздах Яцька і Сенька Гординських Переслухів⁷⁰. Яким чином цей єдиний відомий на початок XVII ст. нащадок Костя Копистинського був пов’язаний зі своєю родиною, чиїм сином він був та чи мав дітей? На ці питання тогочасні документи відповіді не дають.

Лесь Копистинський, молодший син Васька Заблоцького, чи то пак Копистинського у 1537 р. учинив разом з братом Костем розподіл маєтку у с. Заболоті⁷¹. З того часу перемишльські акти з

відносною регулярністю інформують про майнові та судові справи Леся впродовж чверті століття. Він помер на початку 1563 р., ще у грудні 1562 р. Лесь придбав 8 прутів від Ігната Турянського Лила, а у травні наступного року в актах він названий покійним⁷². Його дружиною була Федька, дочка Михайла Копистинського (1553)⁷³, з якою Лесь мав дочку Анну та двох синів – Івана і Лазаря. Анна вийшла заміж за Івана Созанського Яменського (1564)⁷⁴.

Іван Лесьович на час смерті батька досяг повноліття й одразу, починаючи з 1564 р., самостійно провадить свої справи⁷⁵. До середини 1590-х рр. він щороку укладає майнові угоди в Перемишльському гроді або земському суді, там само виступає позивачем або позваним у різноманітних справах з навколишньою шляхтою. З кінця 1590-х рр. Іван відходить від активних справ. Востаннє натрапляємо на нього у акті, датованому 1607 р., за яким він сплатив сину Яцьку 290 зл.⁷⁶ Іван двічі одружувався. Спочатку – з Марією, дочкою Андрія Турянського Лоя (1563), згодом – з Нерадкою, дочкою Васька Блажівського (1570)⁷⁷. Від обох шлюбів він мав двох синів та чотири дочки. Впродовж першого десятиліття XVII ст. всі дочки повиходили заміж: Анна стала дружиною Проця Копистинського Бретчака (1600), Олюхна – Яцька Нординського (1599), а згодом Івана Унятицького Васьковича (1604), Кахна – Васька Унятицького Чипковича (1608), Фенна – Яцька Созанського Романовича (1607)⁷⁸.

Стефан, один з синів Івана Лесьовича, помер у молодому віці. Щойно у 1594 р. повідомляється про його одруження з Тахною, дочкою Андрія Уруського Корбьовича, а у наступному році Тахна названа вдовою⁷⁹. Дітей вони не мали.

Яцько, ще один син Івана Лесьовича, у 1604 р. з'являється поряд з батьком⁸⁰. Він одружився з Анною, дочкою Івана Копистинського (1604)⁸¹. Здається, саме його сином був Василь Копистинський, відомий у 1640–1650-х рр.⁸² Востаннє Яцько згадується у 1617 р., у справі з приводу неповернення йому певної суми, позиченої Петром Дубравським⁸³.

Лазар Лесьович з'являється одночасно з братом у 1564 р. Його дружиною була Марія, дочка Грицька Турянського Кічки (1572)⁸⁴. Оскільки останній не мав синів, Лазар успадкував його маєтки, ставши землевласником у с. Тур'є і Топільниця. Він загинув у 1581 р. від рук Брилинських та Копистинських Кузьмовичів. Обставини загибелі та результати судового процесу висвітлені у згаданій праці А. Прохаски⁸⁵. Покійний залишив малолітніми трьох синів та дочку Анну, одружену з Юхном Копистинським, братом перемишльського владики Михайла (1584)⁸⁶.

Федор (Ференс) Лазаревич, згадується тричі у 1586, 1600, 1614 рр. поряд з братами⁸⁷. Напевно, поза тим він неодноразово виступає в актах самостійно, однак ідентифікувати його з-поміж ще двох Федорів Копистинських, що жили у першій третині XVII ст. неможливо.

Роман та Іван Лазаровичі на час смерті батька були малолітніми. Обидва прожили довге життя. Іван помер у 1646 або незадовго до вказаного року бездітним, хоча мав дружину – Анну Глуську (1613)⁸⁸. Його єдиним спадкоємцем був брат Роман⁸⁹. Нашадки останнього продовжили відгалуження Копистинських Лесьовичів, про що йтиметься нижче.

Ще одне відгалуження Копистинських виводиться від Левка, що жив наприкінці XV ст. Він доводився сином Йосипу, одному з чотирьох згаданих вище братів, відповідно, був племінником Кузьми, Пашка і третього незнамого брата Копистинських⁹⁰. Відомо, що Левко одружився з Федькою, дочкою Занька Заблоцького (1491)⁹¹ та залишив трьох дітей – Каську, Іванка і, ймовірно, Грицька.

Каська вийшла заміж за Хому Добрянського і в 1514 р. зреклася своїх прав на батьківські і материнські маєтки на користь брата Іванка⁹². Пізніших відомостей про неї немає.

Іванко у 1519-1520 рр. мав суперечку з Васьком Копистинським з приводу забраних 7 гривень⁹³. У наступні роки про нього нічого невідомо. А у 1538 р. він загинув від рук Йозефа Комарницького, власника сусідніх Риботич. Позивачами у справі про вбивство Іванка виступили його діти Васько, Стецько і Гася, одружена з міщанином зі Старої Солі. З актів 1538 р. також дізнаємося, що Іванко мав прізвисько Бречка, яке успадкували його нащадки⁹⁴.

Стецько і Васько Бречки, сини Іванка, упродовж трьох десятиліть, починаючи з кінця 1530-х років, незмінно фігурують серед власників Копистна, провадячи активні майнові операції⁹⁵. Нарешті, у 1567 р. Васько Бречка відступив усю свою частку у Копистні Федькові Копистинському Кузьмичу й остаточно зникає зі сторінок перемишльських актів⁹⁶. Стецько Бречка помер між 1572–1574 рр.⁹⁷, залишивши вдовою дружину Орину, міщанку з Перемишля, та трьох дітей. Двоє з них – Сенько та Марухна – на час смерті батька були повнолітніми й самостійно розпорядилися батьківським спадком, відступивши його Федькові Копистинському Кузьмичу⁹⁸. Їхня подальша доля невідома. Ще один син – Прокіп Стецькович Бретчак – згадується двічі. У 1582 р. він відкупив батьківський маєток у Копистні,

а в 1600 р. володів якоюсь землевласністю в с. Урожі⁹⁹. Прокіп – останній представник Копистинських Бречків, що мешкав в Перемишльській землі. Про його дітей, як і про нащадків брата Сенька та дядька Васька Бречків джерела не повідомляють.

Як зазначалося вище, Левко Копистинський, окрім Іванка Бречки, ймовірно, мав ще одного сина – Грицька на прізвисько Дидичка. На це вказує акт даровизни 1540 р., згідно якого Яцько, син покійного Грицька Дидички відступив усю свою маєтність у с. Копистно Стецькові Бречці, сину покійного Ванька, та своєму двоюрідному брату¹⁰⁰. Остання обставина власне промовляє на користь такого припущення. Втім, статусом двоюрідних братів тогочасні документи наділяють не тільки представників третього, а й четвертого і наступного поколінь. Таким чином, Грицько Дидичка міг бути як сином Левка, так і котрогось з його невідомих рідних або двоюрідних братів.

Нарешті, серед Копистинських у XVI ст. були дві сім'ї, котрі неможливо однозначно віднести до жодного з трьох відомих на той час відгалужень Кузьмичів, Заблоцьких, Левковичів.

Одна з них – Івашка Копистинського. Він жив в першій половині XVI ст. та помер десь перед 1557 р.¹⁰¹ Івашко мав трьох синів та дочку. Іван Івашевич, ще відомий як Джерелко, згадується в 1557–1570 рр., Петро Івашевич – у 1561–1578 рр., Гриць Івашевич – у 1561–1586 рр.¹⁰² З наступного покоління відома тільки дочка Грицька Івашовича Олюхна. Спочатку вона стала дружиною Андрія Скороденського (1616), згодом – Івана Комарницького (1619)¹⁰³. Івашка можна ідентифікувати з одним із синів Кузьми Копистинського. На користь цього промовляє акт розмежування маєтків у Копистні 1571 р. між Федьком Кузьмичем, з одного боку, та Грицьком і Петром Івашовичами – з іншого. У ньому обидві сторони названі двоюрідними братами¹⁰⁴. Однак, Івашко міг також належати до нащадків Занька Заблоцького, оскільки він та його сини володіли земельною часткою у Заболоті¹⁰⁵.

Друга – Васька Копистинського, котрий мав сина Ілька. Останній у 1558 р. звинувачував Івана Костьовича Копистинського у завданні тілесних ушкоджень¹⁰⁶, а в 1564 р. тримав у заставі якісь маєтки у Копистні¹⁰⁷. У свою чергу, його сином був якийсь Яцько Іляшович, згаданий один-єдиний раз у 1600 р. у зв'язку зі сплатою йому боргу у розмірі 100 зл. від Іллі Новошицького¹⁰⁸. Вказаний Васько міг бути сином Кузьми Копистинського, і Занька Заблоцького, як, зрештою, і Іванка Бречки. Тогочасні джерела жодним чином не натякають на родинний зв'язок Іллі та Яцька Іляшовича з ними та їхніми нащадками.

* * *

У перші десятиліття XVII ст. родове дерево Копистинських під впливом демографічних факторів та інших чинників починає видозмінюватися. Окремі його відгалуження у Перемишльській землі зникають та поступово формуються чотири гілки, що уособлюють рід. В межах кожного з них тривалий час до середини XVIII ст. простежується демографічна стагнація й щойно в останні десятиліття існування Давньої Речі Посполитої чисельність Копистинських починає зростати, що закладає підвалини для розщеплення існуючих родових відгалужень на кілька нових.

Гілка Копистинських Йоськовичів (сс. Борислав, Попелі, Котів)

Одне з відгалужень Копистинських виводиться від Олександра, сина Федька Йоськовича. Дорослий період життя цієї особи припадає на 1588–1622 рр.¹⁰⁹ Він одружився з Настасею, дочкою Грицька Турянського Кічки (1588)¹¹⁰. Оскільки останній не мав синів його маєтки успадкували Настасія та її сестра Анна. С. Тур'я стає місцем осідку для Олександра. Впродовж трьох десятиліть його ім'я незмінно присутнє серед інших власників Тур'юго. У шлюбі з Настасеєю він мав трьох дочок та двох синів. Дочки повіддавалися за місцевих шляхтичів: Анна – за Іван Бандрівського (1609)¹¹¹, Марія – за Грицька Любохорського (1613)¹¹², Настя – за Івана Яворського Голдича (1617)¹¹³.

Максим, мабуть старший син Олександра, особа малознана. В перемишльських актах зафіксовані всього три згадки про нього, пов'язані з надбанням ним власності у с. Гордині від Тустанівських. Востаннє у 1612 р. від імені сина виступає сам Олександр¹¹⁴.

Теодор Олександрович був єдиним спадкоємцем батька та продовжувачем роду. Він прожив як на той час довге життя: мало хто з навколишньої руської шляхти впродовж більше чотирьох десятків років фігурує в перемишльських актах (з 1614 до 1657 рр.)¹¹⁵.

Теодор вирізнявся активною господарською діяльністю. Ймовірно, саме він заклав підвалини майбутнього матеріального достатку своїх наступників. На початках у 1617–1618 рр. він придбав частки у родових маєтках Ільницьких – сс. Ільнику, Лосинці, Радичу, Мельничному¹¹⁶. Втім новонабута землевласність невдовзі чимось його не задовільняє і в 1619 р. він відступає її Сеньку Радецькому, Федору Сенюшковичу і Петру Фединичу Ільницьким¹¹⁷, залишивши незначну частку, яку утримує ще

наприкінці 1620-х років¹¹⁸. Невдовзі Теодор з'являється у с. Кропивнику, де вдається до аналогічного вчинку – скуповує у місцевої шляхти, переважно, Кропивницьких їхні родові частки¹¹⁹. У 1639 р. він збільшив свої маєтки, придбавши частку у с. Унятичах від Івана Турецького і Стефана Добрянського¹²⁰. Наприкінці 1640-х років він отримав привілей на багате війтівство у с. Ісяях Волосянської країни Самбірського староства¹²¹ та певний час займав уряд волосянського крайника (1651–1652)¹²².

Теодор двічі одружувався. Ім'я першої дружини невідоме. Ім'я другої – Марія, дочка Івана Городиського Яцьковича. Повторний шлюб мав присмак скандальності, оскільки Марія перед тим була дружиною Теодорового сина Михайла. Таким чином, після смерті сина Теодор одружився з невісткою. Цей вчинок став приводом для судової справи, що розглядалася в перемишльському єпископському суді¹²³. Мабуть, карою за це, вважали оточуючі, була загибель Теодора від рук шляхти з с. Турки, що сталася чи то у 1657, чи то 1658 рр.¹²⁴ По собі він залишив двох синів та двох дочок.

Михайло Теодорович помер раніше за батька. Про нього відомо тільки те, що 1630 р. він одружився з Марією, дочкою Яцька Городиського¹²⁵.

Іван Теодорович, кілька разів згадується разом з братом Олександром у 1658, 1664, 1673 рр.¹²⁶ Якоїсь помітної ролі в майнових і судових справах за участю родини він не відігравав та помер між 1673 і 1676 рр. бездітним¹²⁷.

Рід продовжив Олександр Теодорович. Він, як і батько, прожив довге життя. Вперше про нього стає відомо у 1654 р., на той час Теодор отримав королівський привілей з правом відступити війтівство у Ісяях сину Олександру¹²⁸. Остання згадка датується 1706 р., коли Олександр в черговий раз придбав земельну нерухомість у с. Попелях від Петра Брошньовського¹²⁹.

Впродовж півстоліття перемишльські акти регулярно повідомляють про його активну господарську діяльність, спрямовану на розширення статків, успадкованих від батька. Він збільшує свої володіння в Унятичах завдяки вдалому шлюбу з Теодозією Ясеницькою. Оскільки в її батька Йордана Ясеницького не було синів, Теодор став одним з його трьох спадкоємців поряд з Матвієм Винницьким і Ілляшем Кропивницьким (останні двоє також доводилися зятями Ясеницькому)¹³⁰. У 1680-х роках він формує маєток у Попелях, Котові, Бориславі, Мразниці, основу якого складають землі, придбані від Станіслава Осолінського, петриковського старости, та Андрія Попеля Думича¹³¹. Одночасно, Олександр позбувається у 1684 р. батьківської частки у с. Турйому на користь Георгія Устрицького¹³², та полишає невдалу спробу увійти до складу землевласників у Комарниках¹³³. Таким чином, під кінець життя Олександр володіє частиною Попелів, Бориславом, Мразницею та Унятичами. Про розмір цих маєтків свідчать дані ревізії Перемишльської землі 1692 р.:

У Бориславі нараховувалося 20 підданих на чвертях і півчвертях з 2 млинами і 2 корчмами.

У Котові – 5 підданих на півчверті з 2 млинами і корчмою.

У Попелях – 24 підданих на півчвертях, чвертях і загородах з млином і корчмою¹³⁴.

Коли у 1684 р. всі ці статки були заставлені Олександрі Дрогоцькій на три роки, розмір заставленої суми становив 18 000 зл.¹³⁵

Чималі маєтки та заможність Олександра на фоні решти місцевої руської шляхти були його основним життєвим досягненням. Поза господарською діяльністю він майже не брав участі у діяльності Вишенського сеймику та інших органах місцевого шляхетського самоуправління¹³⁶, не посідав земських урядів тощо. Нічого невідомо про його військову службу. Така пасивність на суспільно-політичній ниві, властива для більшості руської шляхти, характеризує його як людину традиційних уявлень та норм поведінки, властивих для соціальної групи, в якій він перебував.

До кінця життя Олександр залишався вірним східного обряду. На це недвозначно вказують записані ним у 1700 р. суми для Добромільського, Лаврського, Топільницького, Лішнянського, Унівського монастирів та для церкви у Попелях, що становили разом 1926 зл.¹³⁷

У Олександра та Теодори Ясеницької було четверо дітей. Дочка Марія стала дружиною Георгія Вислобоцького (1682)¹³⁸. Троє синів – Базилій, Микола та Георгій – продовжили рід.

Базилій та Георгій Копистинські, ймовірно, померли ще за життя батька в молодому віці. Базилій на 1703 р. вже був покійним, про Георгія після вказаного року жодних відомостей не збереглося¹³⁹. Дітей обоє не мали, хоча Базилій був одружений з Марією, дочкою Миколи Брошньовського (1699)¹⁴⁰.

Микола, після смерті батька, став його єдиним спадкоємцем. На відміну від Олександра, він був цілком іншої формації. Ще в молодому віці він цікавиться і активно займається суспільними справами. У 1696 р. після смерті Яна III Собеського з-поміж інших він підписує акт конфедерації Руського воєводства¹⁴¹ та входить до складу каптурового суду¹⁴². У 1707 р. обирається від Перемишльської землі до складу скарбового суду Руського воєводства¹⁴³. У 1697–1701 рр. посідає уряд віце-регента Сяноцького гроду¹⁴⁴. Як кожен амбітний шляхтич, що прагне досягнути в

майбутньому помітного суспільного становища, Миколай не нехтує військовою службою. Зокрема, в 1699 р. він – товариш панцирної корогви під ротміструванням сяноцького старости¹⁴⁵. У цьому ж руслі слід оцінювати отримання Миколою земського уряду брацлавського підчашого на початку 1720-х рр., що зафіксувало його суспільний статус¹⁴⁶.

Микола продовжував залишатися власником Попелів, Борислава, Мразниці і Котова, постійно розширюючи свої володіння за рахунок дрібних часток місцевої шляхти¹⁴⁷. Згодом до них була долучена частка у с. Східниці¹⁴⁸. Можливо, це сталося після шлюбу з Анною, дочкою Станіслава Нагуйовського (1708)¹⁴⁹ (Нагуйовські з кінця XVII ст. були там землевласниками).

Микола двічі одружувався. Спочатку, як вже зазначалося, з Анною Нагуйовською, вдруге – з Алозією, дочкою Даніеля Бельського (1725)¹⁵⁰. Від першого шлюбу в нього було два сини – Якуб та Ян Конти. Помер Микола на початку 1731 р.¹⁵¹

Якуб і Ян Конти, роки життя котрих припадає на 1720–1760-ті рр., продовжили родовід Копистинських Йоськовичів. Обидва брати вже не мали нічого спільного з місцевою рядовою руською шляхтою, що купчилася у своїх гніздах. За своїм матеріальним становищем, колом знайомств і родичанням це була середнього достатку шляхта, рівня Устрицьким, Урбанським, Зельонкам, Дверницьким тощо. Вони не посідають прибуткових гродових старостів, але можуть отримати в пожиттєве володіння негродове старство (“тенуту”), не займають вищих земських урядів та дигнітарств, але повністю окуповують нижчі та частково середні земські уряди від хорунжого до войського, а якщо посміхнеться доля – отримують каштелянію. Їхні майнові обладунки вимірюються кількома тисячами злотих. Розміри посагів, отриманих за дружинами або сплачені за дочками, становлять від кількох тисяч до кількох десятків тисяч злотих.

Якуб, старший з-поміж братів, успадкував уряд брацлавського підчашого. У 1743 р. він одружився з Катериною, дочкою Теодора Зельонки, житомирського мечника, та отримав за нею посаг у розмірі 40 000 зл.¹⁵² Матеріальний бік справи не вдалося полагодити до кінця, що призвело до судової тяганини у середині 1750-х рр. між Копистинськими і Зельонками.

Брак відповідних джерел не дозволяє з'ясувати конфесійну приналежність братів. Їхні імена та пізніші відомості про їхніх дітей вказують на те, що вони стали римо-католиками¹⁵³.

Єпископська гілка Копистинських (с. Топільниця)

Одне з відгалужень Копистинських виводиться від Михайла, перемишльського владика. З-поміж його нащадків чоловічої статі на середину XVII ст. у Перемишльській землі залишився тільки внук Андрій, син покійного Андрія Михайловича. Він мешкав у с. Топільниця, нічим не виділяючись серед решти співвласників місцевого шляхетського гнізда Топільницьких, Турянських, Матківських, Дубравських, Шептицьких тощо. У 1621 р. Андрій одружився з Анною, дочкою Іван Городиського¹⁵⁴. Від цього шлюбу в нього було троє синів: Іван, Михайло і Андрій.

Іван в перемишльських актах згадується єдиний раз у 1651 р. у судовій справі між Копистинськими і Дубравськими¹⁵⁵. Пізніших відомостей про нього немає. На сеймику у Вишні в грудні 1653 р. Андрій Копистинський повідомляв, що двоє його синів брали участь у битві під Батогом, з них один загинув. Можливо, цим загиблим був Іван¹⁵⁶.

Михайло і Андрій жили до кінця 1680-х років. У 1687 р. Михайло відступив свою частку у Топільниці брату й зникає зі сторінок перемишльських актів. Незабаром помирає Андрій, принаймні, на 1691 р. він вже був покійним¹⁵⁷.

Наступне покоління представлено дітьми Андрія. Старша дочка Катерина у 1653 р. одружилася з Іваном Дверницьким¹⁵⁸, молодша Марія – з Михайлом Волошиновським (1673)¹⁵⁹. Двоє синів, відповідно, звалися Станіслав і Андрій.

Станіслав помер молодим, ще за життя батька. Його дружиною була Анна, дочка Станіслава Шептицького і Софії Літинської (1663). Від теці Станіслав отримав володіння у с. Кровиці, що у Белзькому воєводстві¹⁶⁰. Його єдиний син Іван у 1671–1720 рр. залишався власником батьківської частки у с. Топільниця. Він двічі одружувався: з Марією, дочкою Самійла Дубравського (1687) та з Оленою Винницькою (1691)¹⁶¹. У другому шлюбі Іван мав сина Теодора, про якого відомо тільки те, що у 1727 р. він записав дружині Агнеті Копистинській пожиттєве право власності на свої маєтки¹⁶². На Теодорі лінія нащадків Станіслава обривається.

Андрій, брат Станіслава, третій поспіль носій вказаного імені дожив до початку XVIII ст.: у 1713 р. він вже був покійним¹⁶³. Відомо, що у 1696 р. після смерті Яна III Собеського він обирався суддею каптурового суду Руського воєводства¹⁶⁴.

Сім'я Андрія нараховувала четверо синів та п'ятеро дочок, народжених від Софії, дочки Симеона

Лісовського (1696)¹⁶⁵. Цікаво, що шлюбними партнерами його дітей, як, зрештою, і самого Андрія, за окремими винятками, були представники польської, а не місцевої руської шляхти. Так, Марія спочатку одружилася з Базилієм Попелем з с. Ступниці (до 1730), а вдруге – з Константином Суським (1730); Людовіка – з Стефаном Братковським (до 1752); Олександра – з Яном Гуляницьким (1684); Анна – з Олександром Гуляницьким бузьким підчасієм (перед 1728); Христина – з Якубом Ляковським (1702); Станіслав – з Терезією, дочкою Олександра Хотецького (1713); Казимир – з Барбарою Белецькою (1696); а згодом – з Анною, дочкою Станіслава Голковського (1697)¹⁶⁶. Ця тенденція збереглася і в наступних поколіннях.

З чотирьох Андрієвих синів двоє пов'язали своє життя з духовним саном. Іннокентій, так звали в чернецтві одного з них, у 1701–1722 рр. обіймав ігуменство у Топільницькому монастирі¹⁶⁷. Другий – Гіацинт – був домініканцем¹⁶⁸. Таким чином, батьківські маєтки успадкували двоє інших – Казимир і Станіслав. Обоє братів постійно між собою конфліктували за спадок, про це регулярно повідомляють перемишльські акти перших двох десятиліть XVIII ст. Предметом суперечки були якісь борги, несплачені у свій час батьку Андрію різними особами та виплата посагів своїм сестрам¹⁶⁹. Справа тяглася й після смерті Казимира, що сталася десь на початку 1720-х років. А зі смертю Станіслава у 1730 р. точилася між вдовою останнього і дітьми Казимира¹⁷⁰.

Станіслав був особою добре зною серед перемишльської шляхти. В молодому віці він посів уряд овуцького підчасія (1701–1730 рр.)¹⁷¹. Відбував військову службу в панцирній корогві коронного крайчого (1709)¹⁷². У 1722 р. обраний на два роки ротмістром так званої гірської піхоти (смоляків) Перемишльської землі, в обов'язки якої входило вести боротьбу із розбійництвом та нападами з боку угорських сабатів¹⁷³. У 1723 р. Станіслав входить до складу комісії, що разом з представниками угорської сторони розглядала взаємні претензії¹⁷⁴, а у 1722 р. став регентом канцелярії перемишльського земського суду¹⁷⁵.

Станіслав помер бездітним. Таким чином, наступне покоління було представлене дітьми Казимира. Останній мав четверо синів і дочку – усі від другого шлюбу з Анною Голковською. Дочка Юстина двічі виходила заміж. Першим чоловіком був Фабіан Яновський (1734), другим – Константин Мочульський (1749)¹⁷⁶. Сини, відповідно, звалися Симеон, Андрій, Петро, Ян. Всі одружені. Симеон – з Маріанною, дочкою Стефана Бжостовського (1722); Андрій – з Анною, дочкою Францішка Шибінського (1726); Петро – з Юліаною, дочкою Антона Дверницького (1748); Ян – з Євою Зельонкою¹⁷⁷. Жоден з них не посідав земського уряду, не відзначився в суспільному житті. З перемишльських актів вони постають нічим непримітними шляхтичами, що продовжували мешкати у Топільниці, провадили зі співвласниками Топільниці та навколишньою шляхтою звичні майнові справи, час від часу вступаючи з ними у конфлікти. В документах вони з'являються у 1720-х рр.¹⁷⁸ З них найшвидше помер Андрій – десь після 1734 р.¹⁷⁹; згодом Симеон – між 1749 і 1753 рр.¹⁸⁰ та Ян – між 1754 і 1761 рр.¹⁸¹ Найдовше залишався живим Петро, принаймні, до 1761 р.¹⁸²

Перед встановленням австрійського панування в Галичині у Топільниці проживали Ігнатій і Онуфрій – сини Андрія, та Казимир, Станіслав, Стефан – сини Симеона¹⁸³.

До нащадків Кузьми Копистинського, окрім згаданих двох гілок, осілих у Попелях, Котові, Бориславі та у Топільниці, належали також Кароль Копистинський, летичівський чашник, одружений з Сюзаною Сенючанкою. Від цього шлюбу Кароль мав двох синів: Кароля-Базилія і Богуслава Копистинських. Обидва брати згадуються двічі у 1699 і 1723 рр.¹⁸⁴ Джерела не повідомляють, хто був батьком Кароля. Те, що його сім'я також належала до Кузьмовичів, вказує акт обрання Кароля-Базилія та Богуслава опікунами малолітніх синів Миколи Копистинського, брацлавського підчасія. У документі обидва йменуються двоюрідними братами Миколи¹⁸⁵. Гадаємо, що згаданий Кароль, летичівський чашник, міг бути племінником Захарії Копистинського, тим самим, що разом з братом Каспером і Василем провадив судовий процес з Петром Могилою за спадок свого дядька¹⁸⁶.

Гілка Копистинських Заблоцьких (с. Городище)

Копистинські Заблоцькі у середині XVII–XVIII ст. на Перемишльщині були представлені Романом Лазаревичем та його нащадками.

Роман мав трьох дітей – Катерину, одружену з Павлом Бачинським Плювачиком (1643), Миколою і Івана. Поодинокі згадки про них дозволяють стверджувати, що жили вони у 1640–1660-х рр.¹⁸⁷ Про сім'ю Миколи відомостей немає. Натомість Іван мав дві дружини – Гелену Криницьку та Анну Коблянську¹⁸⁸. Повторний шлюб призвів до переселення Івана на війтівство у с. Воля Коблянська Самбірського староства¹⁸⁹.

Наступне покоління уособлював єдиний син Івана, що також звався, як і батько, Іваном. Уперше

в перемишльських актах він з'являється 1691 р., виступаючи спадкоємцем бездітної тітки Катерини та даруючи успадковані від неї маєтки в с. Бачині Іллі Бачинському Котловичу¹⁹⁰. У 1692 р. Іван разом з дружиною Марією Городиською відступає свої права на вїтівство у Волі Коблянській Станіславу Валкевичу¹⁹¹ та переселяється до с. Городище на частку дружини, єдиної дочки Павла Городиського¹⁹². З того часу історія цього відгалуження Копистинських незмінно пов'язана з цим шляхетським гніздом, де поряд мешкали Городиські, Попелі, Ступницькі тощо. Іван помер перед 1711 р.¹⁹³, залишивши чотирьох синів та три дочки.

Всі дочки Івана вийшли заміж за місцевих шляхтичів з Городища та сусідніх сіл: Олександра – за Георгія Монастирського Ватушака (1712), Катерина – за Павла Кропивницького Храпка (1726), Марія – за Андрія Попеля Ластовчака (1726). З них Катерина, овдовівши, прийняла чернечий постриг та стала ігуменею жіночого монастиря у с. Яворові (1746)¹⁹⁴.

Сини Івана звалися, відповідно, Павло, Іван, Базилій і Яцько. Їх часто можна зустріти на сторінках перемишльських актів, починаючи з 1712 р. й до кінця 1730 – початку 1740-х рр.¹⁹⁵ Зберігся заповіт одного з них – Івана – складений у 1737 р. і облятований у 1753 р. в гродських актах¹⁹⁶. Він доповнює відомості про маєткові справи братів, та, що цікаво, інформує про їхні взаємовідносини, розкриває окремі аспекти життя Івана та його сім'ї. Зокрема, дізнаємося про те, що, окрім маєтку в Городищі Іван та брати мали частку у с. Новошичах (можливо, успадковану від Миколая Копистинського) та корчмівство у Долишньому Лужку Самбірської економії, отримане в посесію наприкінці XVII або на початку XVIII ст. Іван замолоду відбував військову службу “z ką miałem nabycie Fortuny u Honoru”, однак невдовзі полишив “uwiedziony miłością lat młodych braci u siostr pod czas nieszczęśliwych Inkursyi szwedzkich moskiewskich”, та в подальшому провадив життя звичайного незаможного шляхтича, заклопотаного майновими справами та судовими процесами із сусідами. Брати між собою постійно конфліктували й більша частина заповіту – це перелік завданих Івану з боку Яцька та покійного Базилія матеріальних збитків. Не дивно, що опікунами своїх дітей Іван обрав родичів з боку жінки.

Зі смертю братів рід продовжили діти Івана – Ян Хризостом, Миколай і Єлена, та Яцька – Андрій і Магдалена¹⁹⁷.

Священицька гілка Копистинських (м. Стара Сіль)

Окреме відгалуження Копистинських у XVII – XVIII ст. посідало попівство у м. Старій Солі та служили священиками при церкві св. Параскевії П'ятниці. Історія цієї родової гілки рясніє запитаннями, на які поки що немає відповіді. Невідомо, хто його започаткував та яким чином ця особа пов'язана з іншими представниками роду. Не до кінця з'ясовані родинні зв'язки між окремими особами і сім'ями, згаданими впродовж XVII – першої половини XVIII ст.

Перші відомості про Копистинських зі Старої Солі датуються 1625 р. У цьому році брати Петро і Василь Шалавата мали судову суперечку з Зборовськими¹⁹⁸. Вдруге Василь згадується під 1631 р. у суперечці з магістратом м. Старої Солі¹⁹⁹. Можливо, сином котрогось із них був Іван (1646)²⁰⁰.

У другій половині XVII ст. в Старій Солі мешкали брати Андрій, Петро і Федір. З них Андрій – священик церкви Параскевії П'ятниці (1662–1682), а Федір – диякон та дидакал братства при тій самій церкві (1680–1686)²⁰¹. На 1699 р. з братів живим залишався тільки Федір, котрий разом із синами Василем і Самійлом позивав своїх племінників, синів Андрія – священика Стефана, Григорія, Самійла і Петра, з приводу насильств та несправедливого розподілу попівства між ними²⁰². У 1701 р. Петро, Григорій і Самійло разом з матір'ю Анною, вдовою покійного Андрія, квітували Михайла Збієвського з с. Ваневич з 93 зл., не сплачених вчасно орендарем корчми, що належала Збієвському²⁰³. Після 1701 р. є відомості лишень про одного з синів Андрія – священика Стефана, одруженого з Катериною, дочкою Теодора Яворського Перковича (1699). Від цього шлюбу він мав двох дочок. Анна у 1712 р. вийшла заміж за Миколая, сина Захарії Нанівського, а Олена у 1725 р. – за Григорія, сина Базилія Нанівського²⁰⁴.

У 1740–1760-х рр. згадуються два покоління Копистинських зі Старої Солі.

До старшого належали: Стефан Шалаватич, священик у с. Бачині (1742) та Старій Солі (1744–1754), одружений на Олександрі Созанській (1742), власниці частки у с. Бачина²⁰⁵; Олександр, згаданий один-єдиний раз у 1765 р. вже покійним²⁰⁶; брати Іван і священик Самійло, з яких перший ще жив до 1765 р., натомість, другий на 1754 р. вже був покійним²⁰⁷.

До молодшого належали: сини Івана і священика Самійла. Іван мав шестеро синів – Йозефа, одруженого з Анастасією, дочкою Іллі Коблянського, Андрія, Гаврила, Костянтина, Олександра і Антонія, а Самійло, відповідно, – Івана і Андрія²⁰⁸. Цікаво, що батьки разом з синами мали частки у с. Бачині так само, як і Стефан Шалаватич та, можливо, були близькою родиною останнього.

* * *

Дослідження історії роду Копистинських поряд з проведенням генеалогічної реконструкції дало змогу виявити певні соціальні і демографічні тенденції, що вказують на його специфічність/типовість серед решти родів руської шляхти вказаного періоду.

Демографічні показники Копистинських упродовж трьох століть, починаючи з кінця XV ст., зазнавали постійних змін. На перший погляд, вони цілком відповідають тим змінам, що мали місце серед руської шляхти Перемишльської землі загалом: чисельне зростання (XVI ст.) – спад та стагнація (XVII – початку XVIII ст.) – нове зростання (XVIII ст.). Втім, їхній докладніший розгляд змушує вносити корективи в цю усталену схему.

Упродовж XVI ст., справді, чисельність власників Копистна зростала. Якщо у 1480-х рр. їх нараховувалося 7–9 дорослих чоловіків (далі – дор. чол.), то у 1570-х цей показник становив 21 дор. чол. Для порівняння, серед руської шляхти Самбірського повіту таке саме дворазове зростання зустрічається у Баранецьких – з 4 до 9 дор. чол. Натомість, у Блажівських, Білинських, Бачинських, Луцьких, яких на кінець XV – початок XVI ст. так само нараховувалося 7–9 дор. чол., зростання було 4–6-разовим. Серед решти родів (окрім Радилівських і Ортинських) ці показники були ще більшими²⁰⁹.

На нашу думку, такий відносно незначний демографічний ріст, як зрештою, і його швидке припинення вже у 1570-х рр., зумовлений змінами структури землеволодіння в Перемишльській землі упродовж кінця XV–XVI ст. У цей час відбувається перетікання земельного фонду з рук дрібної шляхти у власність середньої і заможної шляхти. Частина дрібного землеволодіння, а такими були, власне, родові гнізда руської шляхти, скорочується. У південній частині Перемишльщини, де переважали королівські землеволодіння з вкрапленими серед них анклавними шляхетських землеволодіннь, не було передумов для виникнення великих компактно розміщених маєтків. Тут наступ вівся спорадично й не призвів до зникнення дрібної землевласності²¹⁰. Натомість північніше, на території між р. Сяном і р. Дністром родові гнізда руської шляхти зникають одне за одним. Доля колишніх власників склалася по-різному. Одні щезають остаточно й залишається до кінця незрозумілим чи за цим приховується міграція за межі Перемишльщини, чи вигасання (Тишковські, Мельновські, Заблоцькі), інші – переселяються частково на південь у Самбірський, Дрогобицький, гірську частину Перемишльського повітів, частково ще далі у сусідні землі та воєводства (Баранецькі, Путятицькі, Пацлавські, Замоїські), й лише в окремих випадках котромусь з відгалужень або окремім сім'ї вдається на певний час утриматися в родовому гнізді (Пацлавські, Кальнофойські, Негребецькі).

Копистинські не становили винятку, з 1560-х рр. вони з'являються на Самбірщині серед власників с. Турйого і Топільниці. Впродовж наступного півстоліття частина з них кудись зникає (Бречковичі, Івашовичі, Костьовичі), частина осідає на Самбірщині і Дрогобищині (Кузьмовичі, Лесьовичі). У другому десятилітті XVII ст. Копистно остаточно входить до складу Риботицького ключа, а Копистинські опиняються в родових гніздах Созанських, Турянських, Попелів, Кропивницьких тощо.

З кінця XVI ст. чисельність Копистинських в Перемишльській землі впала вдвічі й впродовж наступних півтора століття коливалася в межах 10 сімей. За цими показниками вони належали до категорії родів, котрі зазнали особливо відчутних демографічних втрат.

У 1720-х з'являються помітні зрушення на краще. Три з чотирьох відгалужень демонструють зростання й на середину XVIII ст. Копистинських знову нараховується до двох десятків.

Історія роду є також доброю ілюстрацією соціальної еволюції руської шляхти впродовж XVI–XVIII ст.

До кінця XVII ст. Копистинські нічим не вирізняються з-поміж руського шляхетського загалу. Як і решта, вони не посідають земських урядів, не видно їх серед урядників земських і гродських канцелярій та в адміністраціях Самбірського, Дрогобицького, Стрийського і Перемишльського староств. Вони не беруть активної участі у роботі Вишньовського сеймику і у вказаний період відсутні будь-які згадки про них в документації, пов'язаній з діяльністю цього шляхетського зібрання. Пасивність, зумовлена браком належного матеріального статку, підкріплювалася відсутністю тісніших неформальних (родинних та клієнтарних) зв'язків між польською та руською шляхтою. Замкнутість та ізоляція останньої особливо помітна, якщо проаналізувати діяльність окремо взятого її представника за матеріалами перемишльських актів. Для прикладу, контрагентами в майнових та супротивниками в судових справах будь-кого з Копистинських незмінно виступають такі ж самі представники руських родів: Терлецькі, Турянські, Яворські, Ільницькі, Літинські, Ритаровські, Бачинські, Топільницькі, Баранецькі і т.д.

З кінця XVI ст. ситуація змінюється. Колись монолітна група руської шляхти повільно, але невпинно розпадається на підгрупи різного ступеня інтегрованості в середовище польської шляхти.

Цікаво, що процес фрагментації супроводжувався майновою диференціацією. Таким чином, крайні полюси уособлювали: з одного боку не чисельна заможна та суспільно впливова група шляхти римо-католицького віровизнання, яка лише за своїм походженням умовно може бути віднесена до руської, та чисельна, за способом життя уподібнена вільним селянам, консервативна група, яка дотримувалася традицій батьків і дідів.

Копистинські, як і більшість родів представляли увесь спектр можливої інтеграції в польське середовище. Тут маємо приклад, повної зміни релігійної ідентичності та соціальних стандартів (Йоськовичі). Нашадки перемишльського владики, точніше окремі з них, завдяки статусу свого предка зуміли піднятися над своїм середовищем, однак продовжували залишатися вірними східного обряду. Гілка Лесьовичів є яскравим уособленням тієї частини, що загалом, не змінила традицій, одночасно шукала щастя на військовому поприщі та підтримувала тісні господарські контакти з сусідньої польської шляхтою. Нарешті, священницька родина зі Старої Солі чи то через майнове убозтво, чи то з інших причин нічим не різниться від своїх попередників XVI ст.

Примітки:

¹ Визначення “русська шляхта” уживається не в сучасному національно-етнічному, а в ранньомодерному конфесійному розумінні. Тобто в даному випадку йдеться про православні, згодом – греко-католицькі шляхетські роди.

² *Niesiecki Kasper*. Herbarz Polski. Wyd. *J. N. Bobrowicza*. – Lipsk, 1840. – Т. 5. – С. 219. *Boniecki A*. Herbarz polski. Cz. 1. Wiadomości historyczno-genealogiczne o rodach szlacheckich. – Warszawa, 1907. – Т. 11. – С. 125–128. *Uruski S*. Rodzina. Herbarz szlachty polskiej. – Warszawa, 1904. – Т. 7. – С. 199–200.

³ *Пашин С.С.* Перемишльська шляхта второй половины XIV – начала XV века: Историко-генеалогическое исследование. – Тюмень, 2001. – С. 107–108.

⁴ Докладний перелік праць та історіографічний огляд з даної проблематики див.: *Тимошенко Л. В.* Життєпис та діяльність Перемишльського єпископа Михайла Копистинського // Київська старовина. Науковий історико-філологічний журнал. – К., 2003. – № 1. – С. 132–156. *Степенькіна П.* Захарія Копистинський // Українська біографістика. – 2008. – № 4. – С. 67–81.

⁵ *Vonecki A*. Herbarz polski. Cz. 1. Wiadomości historyczno-genealogiczne... – Т. 11. – С. 125. *Пашин С. С.* Перемишльська шляхта ... – С. 107–108.

⁶ Центральний державний історичний архів України, м. Львів (далі – ЦДАЛ). – Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 8. – С. 455; – Спр. 9. – С. 429, 430.

⁷ Там само. – Спр. 7. – С. 426, 427.

⁸ Там само. – Спр. 262. – С. 1264.

⁹ Там само. – Спр. 24. – С. 477.

¹⁰ Там само. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 22. – С. 763–764; Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 14. – С. 192.

¹¹ Там само. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 26. – С. 1525.

¹² Там само. – Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 12. – С. 30–32, 512; Спр. 13. – С. 22, 26, 27, 95, 96, 112, 113, 188–190, 474–476, 736, 737; Спр. 14. – С. 486, 487, 567, 568, 826, 974.

¹³ Там само. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 26. – С. 453–455; Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 17. – С. 548, 549.

¹⁴ Там само. – Спр. 17. – С. 548, 549.

¹⁵ Там само. – Спр. 25. – С. 356; Спр. 28. – С. 429.

¹⁶ Там само. – Спр. 28. – С. 429.

¹⁷ Там само. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 290. – С. 702; Спр. 291. – С. 543, 638; Спр. 292. – С. 856, 857; Спр. 295. – С. 96.

¹⁸ Там само. – Спр. 20. – С. 602, 603.

¹⁹ Там само. – Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 32. – С. 293–295.

²⁰ Там само. – Спр. 23. – С. 805–807.

²¹ Там само. – Спр. 44. – С. 432, 433.

²² Там само. – Спр. 38. – С. 309, 310.

²³ Там само. – Спр. 34. – С. 854–856.

²⁴ Там само. – Спр. 29. – С. 762, 763.

²⁵ Там само. – Спр. 332. – С. 1765, 1766.

²⁶ Корені та парості: український генеалогікон / Упоряд. тексту та іл., авт. вступ ст. та приміт. *В. Шевчук*. – К., 2008. – С. 190.

²⁷ ЦДАЛ. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 332. – С. 1765, 1766.

²⁸ Там само. – Спр. 334. – С. 654, 655.

²⁹ Там само.

³⁰ Там само. – С. 940, 941; – Спр. 328. – С. 548; Спр. 329. – С. 210; Спр. 345. – С. 87, 88; Спр. 366. – С. 371, 372; Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 75. – С. 53, 54; Спр. 94. – С. 276–278; Спр. 95. – С. 579, 580, 664–666; Спр. 97. – С. 214; Спр. 98. – С. 864; – Спр. 102. – С. 1432, 1433; Спр. 120. – С. 754, 755.

³¹ Корені та парості: український генеалогікон. – С. 190.

³² Тут варто докладніше зупинитися на дослідженні А. Прохаски, єдиного, хто, спираючись на перемишльські судові акти, спробував здійснити реконструкцію родоvodu Михайла Копистинського, перемишльського єпископа. В основі цієї реконструкції – судовий запис від 17 квітня 1681 р. про вбивство Лазаря Копистинського. Серед звинувачених названі також “...Feydko Kopystenski filiosque eius nobiles Michailo Hryczko Jachno nec non Wasko Demko Fieyto Joskowięta Kopystenskie ...” (ЦДІАЛ. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 297. – С. 512). Прохаска А. переклав цей фрагмент наступним чином: “Федько Копистинський і його сини Михайло, Грицько, Яхно а також Васько, Демко, Федько Копистинські Йосков’ята” та потрактував всіх шістьох за синів Федька та нащадків Йоська. На нашу думку, спочатку йдеться про Федька та його трьох синів, прізвисько Йосков’ята вжито по відношенню лише до Васька, Демка і Федька, тобто синів Йоська. Таким чином, маємо справу не з однією багаточисельною сім’єю, а з двома братніми сім’ями. Це твердження підкріплюється іншими тогочасними записами з актів Перемишльського гроду та земського суду (*Prochaska A. Z dziejów unii brzeskiej // Kwartalnik Historyczny. – 1896. – Т. X. – S. 546–549*).

³³ ЦДІАЛ. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 298. – С. 503, 504; Спр. 40. – С. 579–581; Спр. 41. – С. 257, 258; Спр. 44. – С. 89; Спр. 49. – С. 1916, 1917; Спр. 55. – С. 1812–1814; Спр. 57. – С. 632–634; Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 32. – С. 227, 228; Спр. 33. – С. 644; Спр. 33. – С. 1304–1306; Спр. 36. – С. 889, 890; Спр. 38. – С. 247, 248; Спр. 39. – С. 229, 230, 345, 346; Спр. 40. – С. 353; Спр. 42. – С. 968–969, 1084–1086; Спр. 50. – С. 85–88, 1391, 1392.

³⁴ Там само. – Спр. 33. – С. 644.

³⁵ Там само. – Спр. 115. – С. 672.

³⁶ Там само. – Спр. 65. – С. 1480.

³⁷ Там само. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 328. – С. 257; Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 75. – С. 1395.

³⁸ Корені та парості: український генеалогікон. – С. 186–191.

³⁹ ЦДІАЛ. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 68. – С. 490–492.

⁴⁰ Корені та парості: український генеалогікон. – С. 190.

⁴¹ ЦДІАЛ. – Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 113. – С. 1312–1314; Спр. 116. – С. 1366–1369.

⁴² Там само. – Спр. 344. – С. 974–978.

⁴³ Корені та парості: український генеалогікон. – С. 189, 190.

⁴⁴ ЦДІАЛ. – Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 42. – С. 440, 441; Спр. 46. – С. 1047–1050.

⁴⁵ Там само. – Спр. 36. – С. 191, 192.

⁴⁶ Там само. – Спр. 74. – С. 728.

⁴⁷ *Голубев С.* Київський митрополить Петрь Могила и его сподвижники (Опыт церковноисторическаго излседованія). – К., 1898. – Т. 2. – Приложения. – С. 289–299.

⁴⁸ ЦДІАЛ. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 292. – С. 214; Спр. 329. – С. 406

⁴⁹ Там само. – Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 44. – С. 432, 433.

⁵⁰ Там само. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 114. – С. 612–615; Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 115. – С. 1385–1388.

⁵¹ Корені та парості: український генеалогікон. – С. 189.

⁵² *Akta Grodzkie i Ziemskie z czasów Rzeczypospolitej z Archiwum t.zw. Bernardyńskiego we Lwowie, wydane staraniem Galicyjskiego Wydziału krajowego / Wyd. K. Liske, A. Prochaska, W. Hejnosz.* (далі – AGZ). – Lwów, 1903. – Т. 18. – № 3390.

⁵³ ЦДІАЛ. – Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 9. – С. 231.

⁵⁴ Там само. – Спр. 9. – С. 831, 960, 961.

⁵⁵ Там само. – Спр. 9. – С. 233, 831.

⁵⁶ Там само. – Спр. 13. – С. 419, 420.

⁵⁷ Там само. – Спр. 12. – С. 339.

⁵⁸ Там само. – Спр. 268. – С. 43, 44.

⁵⁹ Там само. – Спр. 270. – С. 660.

⁶⁰ Там само. – Спр. 28. – С. 394.

⁶¹ Там само. – Спр. 296. – С. 768; Спр. 299. – С. 750, 751, 1012.

⁶² Там само. – Спр. 270. – С. 660

⁶³ Там само. – Спр. 28. – С. 394.

⁶⁴ Там само. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 41. – С. 279, 280; Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 29. – С. 800; Спр. 32. – С. 22, 23.

⁶⁵ ЦДІАЛ. – Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 63. – С. 765.

⁶⁶ Там само. – Спр. 50. – С. 479, 480.

- ⁶⁷ Там само. – Спр. 28. – С. 157, 394.
- ⁶⁸ Там само. – Спр. 38. – С. 1861, 1862.
- ⁶⁹ Там само. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 57. – С. 328–330; Спр. 316. – С. 274; Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 65. – С. 1347, 1348.
- ⁷⁰ Там само. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 326. – С. 923, 924.
- ⁷¹ Там само. – Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 12. – С. 418.
- ⁷² Там само. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 30. – С. 1355, 1356; Спр. 31. – С. 193–195.
- ⁷³ Там само. – Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 16. – С. 642; Спр. 24. – С. 477.
- ⁷⁴ Там само. – Спр. 24. – С. 109.
- ⁷⁵ Там само. – Спр. 20. – С. 666.
- ⁷⁶ Там само. – Спр. 72. – С. 84
- ⁷⁷ Там само. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 31. – С. 193–195; Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 24. – С. 796.
- ⁷⁸ Там само. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 316. – С. 124–126; Спр. 320. – С. 353, 354; Спр. 324. – С. 218, 219; Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 72. – С. 992, 993.
- ⁷⁹ Там само. – Спр. 59. – С. 1108–1110; Спр. 60. – С. 1089, 1090.
- ⁸⁰ Там само. – Спр. 72. – С. 84.
- ⁸¹ Там само. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 68. – С. 2367–2369.
- ⁸² Там само. – Спр. 372. – С. 2281, 2282; Спр. 374. – С. 1989; Спр. 379. – С. 1430–1432; Спр. 382. – С. 1052; Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 115. – С. 853
- ⁸³ Там само. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 334. – С. 743.
- ⁸⁴ Там само. – Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 24. – С. 1155.
- ⁸⁵ Prochaska A. Z dziejów unii brzeskiej. – S. 548, 549.
- ⁸⁶ ЦДІАЛ. – Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 44. – С. 432, 433.
- ⁸⁷ Там само. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 316. – С. 795, 796; Спр. 330. – С. 157, 158; Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 46. – С. 1340–1342.
- ⁸⁸ Там само. – Спр. 78. – С. 109.
- ⁸⁹ Там само. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 100. – С. 972–975.
- ⁹⁰ AGZ. – Lwów, 1901. – Т. 17. – № 3103, 3104, 3106, 3115, 3116, 3129, 3143; Т. 18. – № 2122, 2123, 2716, 2847.
- ⁹¹ AGZ. – Lwów, 1903. – Т. 18. – № 2122.
- ⁹² ЦДІАЛ. – Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 9. – С. 36.
- ⁹³ Там само. – Спр. 7. – С. 261, 321, 322.
- ⁹⁴ Там само. – Спр. 12. – С. 553–554; Спр. 20. – С. 590–593.
- ⁹⁵ Там само. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 21. – С. 205, 206; Спр. 22. – С. 360, 361; Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 12. – С. 553, 554, 558; Спр. 13. – С. 1000, 1001; Спр. 14. – С. 599, 600; Спр. 16. – С. 205, 206, 409, 421, 508, 1157, 1158; Спр. 17. – С. 221, 343; Спр. 19. – С. 376, 377; Спр. 20. – С. 127, 128; Спр. 21. – С. 594, 694; Спр. 23. – С. 298, 299, 478, 479.
- ⁹⁶ Там само. – Спр. 23. – С. 478, 479.
- ⁹⁷ Там само. – Спр. 38. – С. 705, 706; Спр. 40. – С. 585–587.
- ⁹⁸ Там само. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 40. – С. 585–587; Спр. 41. – С. 288, 289; Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 32. – С. 222.
- ⁹⁹ Там само. – Спр. 40. – С. 165, 166; Спр. 65. – С. 479–481.
- ¹⁰⁰ Там само. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 21. – С. 205, 206.
- ¹⁰¹ Там само. – Спр. 28. – С. 196; Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 19. – С. 68, 69.
- ¹⁰² Там само. – Спр. 19. – С. 68, 69; Спр. 20. – С. 203; Спр. 28. – С. 186, 187; Спр. 46. – С. 1047–1050; Спр. 35. – С. 1101, 1102.
- ¹⁰³ Там само. – Спр. 89. – С. 311, 312.
- ¹⁰⁴ Там само. – Спр. 24. – С. 1008–1010.
- ¹⁰⁵ Там само. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 22. – С. 680, 681; Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 24. – С. 20; Спр. 36. – С. 889–990; Спр. 267. – С. 8.
- ¹⁰⁶ Там само. – Спр. 270. – С. 660.
- ¹⁰⁷ Там само. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 32. – С. 119.
- ¹⁰⁸ Там само. – Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 66. – С. 39, 40.
- ¹⁰⁹ Там само. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 304. – С. 1561; Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 93. – С. 766, 767; Спр. 94. – С. 544.
- ¹¹⁰ Там само. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 304. – С. 1561.
- ¹¹¹ Там само. – Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 74. – С. 817, 818.
- ¹¹² Там само. – Спр. 78. – С. 40, 41.
- ¹¹³ Там само. – Спр. 87. – С. 206, 207.
- ¹¹⁴ Там само. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 324. – С. 511, 512; Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 75. – С. 117, 118; Спр. 76. – С. 210–214.
- ¹¹⁵ Там само. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 330. – С. 710–712; Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 127. – С. 112, 113.
- ¹¹⁶ Там само. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 335. – С. 1473, 1474; Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 87. – С. 882–885; Спр. 89. – С. 1991–1994.

- ¹¹⁷ Там само. – Спр. 89. – С. 2055–2061, 2182–2185.
- ¹¹⁸ Там само. – Спр. 98. – С. 591–594.
- ¹¹⁹ Там само. – Спр. 92. – С. 572–576, 812–816; Спр. 93. – С. 797–800, 889–892, 1446–1450; Спр. 95. – С. 376–379.
- ¹²⁰ Там само. – Спр. 110. – С. 318–321; Спр. 112. – С. 716–719.
- ¹²¹ Там само. – Спр. 376. – С. 1401, 1402. Наукова бібліотека Львівського національного університету ім. І. Франка. Відділ рукописних, стародрукованих та рідкісних книг ім. Ф.П. Максименка (далі – НБ ЛНУ. ВРСРК). – Ф. “Самбірська економія”. – Спр. 520/III. – Арк. 180 зв.–181.
- ¹²² Там само. – Арк. 183 зв.–184, 527–527 зв.
- ¹²³ ЦДІАЛ. – Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 127. – С. 284–290.
- ¹²⁴ Там само. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 384. – С. 1353–1355; Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 127. – С. 112, 113, 356–358.
- ¹²⁵ Там само. – Спр. 100. – С. 638–640.
- ¹²⁶ Там само. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 415. – С. 1734–1738; Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 127. – С. 356–358; Спр. 129. – С. 835, 836.
- ¹²⁷ Там само. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 420. – С. 357.
- ¹²⁸ Там само. – Спр. 384. – С. 1353–1355.
- ¹²⁹ Там само. – Спр. 219. – С. 151.
- ¹³⁰ Там само. – Спр. 465. – С. 1054–1056.
- ¹³¹ Там само. – Спр. 138. – С. 867–871; Спр. 214. – С. 157.
- ¹³² Там само. – Спр. 138. – С. 957–962.
- ¹³³ Там само. – Спр. 139. – С. 458–461; Спр. 415. – С. 944–951, 1412, 1413; Спр. 416. – С. 56–60; Спр. 464. – С. 944.
- ¹³⁴ *Микулич О.* Борислав та його околиці за актами ревізії Перемишльської землі 1692 року // Дрогобицький краєзнавчий збірник. – Дрогобич, 2000. – Вип. IV. – С. 385–387.
- ¹³⁵ ЦДІАЛ. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 138. – С. 5–7.
- ¹³⁶ За півстоліття життя Олександр тричі згадується в постановках Вишенського сеймику: в одному випадку справа стосується спірного вйтівства у с. Ісяях, яке на 1669 р. опинилося в руках якогось Філіппі. В іншому – його ім’я з’являється в зв’язку з накладенням інфамії на Яна Попеля Хвостяка. Як довідуємося з відповідного звернення Попеля до учасників сеймику, ініціатором цього судового рішення був Олександр. Нарешті, у 1673 р. він обирається до складу каптурового суду Перемишльської землі. Остання обставина – єдине свідчення участі Олександра у громадських справах (AGZ. – Lwów, 1911. – Т. 21. – S. 463, 529, 621)
- ¹³⁷ ЦДІАЛ. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 214. – С. 110–112.
- ¹³⁸ Там само. – Спр. 137. – С. 1703.
- ¹³⁹ Там само. – Спр. 216. – С. 461.
- ¹⁴⁰ Там само. – Спр. 467. – С. 1688, 1689.
- ¹⁴¹ AGZ. – Lwów, 1914. – Т. 22. – S. 282.
- ¹⁴² ЦДІАЛ. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 464. – С. 375, 376.
- ¹⁴³ AGZ. – Lwów, 1914. – Т. 22. – S. 428.
- ¹⁴⁴ ЦДІАЛ. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 215. – С. 202, 203; Спр. 464. – С. 375, 376; Спр. 468. – С. 41–43.
- ¹⁴⁵ Там само. – Спр. 467. – С. 1982, 1983.
- ¹⁴⁶ Там само. – Спр. 520. – С. 851, 852.
- ¹⁴⁷ Там само. – Спр. 164. – С. 921–924, 928–930; Спр. 216. – С. 441; Спр. 219. – С. 436, 437, 553, 554; Спр. 234. – С. 252, 253.
- ¹⁴⁸ Там само. – Спр. 520. – С. 854.
- ¹⁴⁹ Там само. – Спр. 219. – С. 671.
- ¹⁵⁰ Там само. – Спр. 164. – С. 719–721.
- ¹⁵¹ Там само. – Спр. 236. – С. 511, 512; Спр. 237. – С. 156–160.
- ¹⁵² Там само. – Спр. 245. – С. 871, 872.
- ¹⁵³ *Boniecki A.* Herbarz polski. Cz. 1. Wiadomości historyczno-genealogiczne o rodach szlacheckich. – Т. 11. – S. 126.
- ¹⁵⁴ ЦДІАЛ. – Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 92. – С. 685.
- ¹⁵⁵ Там само. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 377. – С. 1346–1348.
- ¹⁵⁶ AGZ. – Lwów, 1911. – Т. 21. – S. 147.
- ¹⁵⁷ ЦДІАЛ. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 147. – С. 850–852.
- ¹⁵⁸ Там само. – Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 126. – С. 403, 404.
- ¹⁵⁹ Там само. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 128. – С. 749.
- ¹⁶⁰ Там само. – Спр. 114. – С. 722–725.
- ¹⁶¹ Там само. – Спр. 143. – С. 1081, 1082.
- ¹⁶² Там само. – Спр. 233. – С. 288.

- ¹⁶³ Там само. – Спр. 495. – С. 556, 557.
- ¹⁶⁴ AGZ. – Lwów, 1913. – Т. 22. – S. 285.
- ¹⁶⁵ ЦДІАЛ. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 152. – С. 331, 332.
- ¹⁶⁶ Там само. – Спр. 152. – С. 331, 332; Спр. 216. – С. 130, 131; Спр. 234. – С. 180; Спр. 236. – С. 130, 131; Спр. 251. – С. 49; Спр. 438. – С. 2616–2619; Спр. 464. – С. 1047, 1048; Спр. 495. – С. 38.
- ¹⁶⁷ Там само. – Спр. 215. – С. 254, 255; Спр. 229. – С. 35, 36.
- ¹⁶⁸ Там само. – Спр. 248. – С. 317, 318.
- ¹⁶⁹ Там само. – Спр. 224. – С. 96, 188.
- ¹⁷⁰ Там само. – Спр. 495. – С. 556–558; Спр. 562. – С. 433–436, 2323–2326.
- ¹⁷¹ Бонєцький А., а за ним у і укладачі реєстру урядовців київського і чернігівського воєводств помилково датували період перебування Станіслава на уряді овруцького підчашія 1701–1725 рр. (*Boniecki A. Herbarz Polski. – Warszawa, 1907. – Т. 11. – S. 128.; Urzędnicy województw Kijowskiego i Czernihowskiego XV–XVIII wieku: spisy / Oprac. E. Janas i W. Klaczewski. – Kórnik 2002. – S. 287.*)
- ¹⁷² AGZ. – Lwów, 1914. – Т. 22. – S. 451.
- ¹⁷³ Ibid. – S. 682, 696. ЦДІАЛ. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 520. – С. 475–478.
- ¹⁷⁴ ЦДІАЛ. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 520. – С. 949–951.
- ¹⁷⁵ Там само. – Спр. 228. – С. 364; Спр. 229. – С. 63, 64.
- ¹⁷⁶ Там само. – Спр. 239. – С. 649–656; Спр. 578. – С. 966–969.
- ¹⁷⁷ Там само. – Спр. 164. – С. 1419, 1420; Спр. 228. – С. 364; Спр. 248. – С. 548.
- ¹⁷⁸ Там само. – Спр. 228. – С. 365–367; Спр. 234. – С. 180.
- ¹⁷⁹ Там само. – Спр. 239. – С. 657.
- ¹⁸⁰ Там само. – Спр. 578. – С. 966–969; Спр. 591. – С. 2133, 2134.
- ¹⁸¹ Там само. – Спр. 594. – С. 737, 738; Спр. 260. – С. 157, 158.
- ¹⁸² Там само. – Спр. 260. – С. 157, 158.
- ¹⁸³ Там само. – Спр. 248. – С. 548; Спр. 593. – С. 1701–1703; Спр. 594. – С. 2311, 2312.
- ¹⁸⁴ Там само. – Спр. 228. – С. 426–430; Спр. 229. – С. 63, 64; Спр. 467. – С. 557.
- ¹⁸⁵ Там само. – Спр. 229. – С. 63, 64.
- ¹⁸⁶ Голубев С. Київський митрополить Петрь Могила... – Т. 2. – Приложения. – С. 289–299
- ¹⁸⁷ ЦДІАЛ. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 116. – С. 1937–1940; Спр. 387. – С. 499, 500, 878; Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 115. – С. 493–496.
- ¹⁸⁸ Там само. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 152. – С. 574, 575; Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 124. – С. 33–36.
- ¹⁸⁹ Там само. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 391. – С. 30–32; Спр. 409. – С. 2211–2213; Ф. 14. – Оп. 1. – Спр. 124. – С. 33–36.
- ¹⁹⁰ Там само. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 147. – С. 686–688.
- ¹⁹¹ Там само. – Спр. 149. – С. 2249–2252.
- ¹⁹² Там само. – Спр. 152. – С. 574, 575.
- ¹⁹³ Там само. – Спр. 221. – С. 714.
- ¹⁹⁴ Там само. – Спр. 245. – С. 19, 20; Спр. 247. – С. 807, 808.
- ¹⁹⁵ Там само. – Спр. 222. – С. 246, 247; Спр. 245. – С. 282; – Спр. 591. – С. 2427–2434
- ¹⁹⁶ Там само. – Спр. 591. – С. 2427–2434.
- ¹⁹⁷ Там само. – Спр. 253. – С. 350; Спр. 260. – С. 566.
- ¹⁹⁸ Там само. – Спр. 344. – С. 129, 130.
- ¹⁹⁹ НБ ЛНУ. ВРСРК. – Ф. “Архів Самбірської економії”. – Спр. 531/III. – Арк. 502 зв.;
- ²⁰⁰ Там само. – Спр. 571/III. – Арк. 1 v.
- ²⁰¹ Там само. – Спр. 552/III. – Арк. 52–52 зв., 56 зв., 172 зв.; Спр. 553/III. – Арк. 40 зв.
- ²⁰² ЦДІАЛ. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 467. – С. 1082–1084.
- ²⁰³ Там само. – Спр. 215. – С. 47.
- ²⁰⁴ Там само. – Спр. 164. – С. 717, 718; – Спр. 221. – С. 879.
- ²⁰⁵ Там само. – Спр. 245. – С. 340; Спр. 253. – С. 536, 537; Спр. 563. – С. 1123.
- ²⁰⁶ НБ ЛНУ. ВРСРК. – Ф. “Архів Самбірської економії”. – Спр. 531/III. – Арк. 222–223 зв.
- ²⁰⁷ ЦДІАЛ. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 594. – С. 879–881, 895, 896. НБ ЛНУ. ВРСРК. – Ф. “Архів Самбірської економії”. – Спр. 531/III. – Арк. 222–223 зв.
- ²⁰⁸ ЦДІАЛ. – Ф. 13. – Оп. 1. – Спр. 349, 350; Спр. 253. – С. 536; Спр. 594. – С. 879–881, 895, 896.
- ²⁰⁹ *Смуток І. Вступ до генеалогії шляхти Самбірського повіту XVI – початку XVII ст. (шляхетські прізвиська).* – Львів, 2008. – С. 20.
- ²¹⁰ Виняток становить лише Сколівщина, де Кміти, а згодом – їхні наступники Острозькі, скупили у Скольських, Крушельницьких, Гошовських їхні частки та сформували тут на початок XVII ст. цілісний майновий комплекс.

* * *

Ігор Смуток (Дрогобич): Копистинські у Перемишльській землі в XVI–XVIII ст.: генеалогічне дослідження.

У статті здійснена реконструкція роду Копистинських. З'ясовані родинні зв'язки між виявленими в документах XVI–XVIII ст. носіями прізвища Копистинський. Охарактеризовані демографічні зміни та соціальний статус Копистинських.

Ключові слова: Копистинський, українська шляхта, Перемишльська земля.

* * *

Ihor Smutok (Drohobych): The Kopystynskyis from Peremyshl Land in the 16th–18th c.: Genealogical Research

The article presents genealogical reconstruction of the Kopystynskyis family tree according the new archival materials from the 16th–18th c. Demographic changes and social status of the Kopystynskyis are described

Key words: Kopystynskyi, Ukrainian nobility, Peremyshl Land.